15/06/2020

Апостолски (Петровски) пост

очео је други по реду вишедневни пост посвећен Светим апостолима, који почиње после Недеље Свих светих и траје до 12. јула.

Пошто се завршава у дан пре Петровдана и назива се Петровски пост. Овај пост, чији је почетак покретан (јер зависи од Празника над празницима), а завршетак је непокретан, установљен је на основу успомене на апостоле који су после Силаска Светога Духа, а пре одласка на проповед Сетог Јјеванђеља, постили (Дап 13,2-3). Због зависности почетка овог поста о Васкрсу, Апостолски пост најкраће може трајати једну седмицу и један дан, а најдуже шест седмицâ.

Пост као саставни део литургијског живота

Георгије С. Дебољски: Дани богослужења (књига о посту) Православне Саборне Источне Цркве (Апостолски пост)

Од првог понедељка после Духова, тј. после недеље Свих светих, почиње пост Апостолски, установљен пред празником Светих апостолâ Петра и Павла који празнујемо 29. јуна, и Сабора свих Апостолâ – 30. јуна. Овај вишедневни пост можемо назвати летњим. Пошто нам он долази после Педесетнице, у древности се због тога називао постом Педесетнице, а сада се назива чешће

Петровим, или још правилније Апостолским. По силаску Светога Духа на Апостоле, пред празником у њихову част, Црква нас позива на пост имајући пред собом пример самих Апостола који су, примивши Светог Духа у дан Педесетнице, постом и молитвом припремали себе за проповедање Евангелија целом свету, а постом и молитвом су пропраћали и рукополагање презвитерâ којима је, пак, у дужности било да наставе дела апостолског служења (Дела 14:23); по речима Св. Златоуста, апостоли су свагда постили. О црквеном установљавању поста у част Светих апостола говори се у Апостолским установама, где се каже: „После Педесетнице празнујте једну седмицу, а затим постите; правда изискује и да се радујемо зарад примљених дарова од Бога, али и да постимо, после облачења у тело“. Дакле, почетак Петровог поста датира још из времена апостола од када датира и само празновање Педесетнице и празника Светих апостола који, уствари, и утемељише Апостолски пост.

Распростирању и утемељењу Апостолског поста међу православним хришћанима допринело је устројавање, у Константинопољу и у Риму, храмова у част првоврховних ап. Петра и Павла, као и освећење храма Светих апостола у Константинопољу на сâм дан празника 29. јуна. Како је празновање Св. апостола после ових догађаја било свечаније и торжественије, како на Истоку тако и на Западу, и сâма духовна припрема побожних хришћана за овај празник – молитвом и постом – још више је утврђена у Православној цркви. У крајњој линији, почев од IV века, сведочанства отаца о Апостолском посту бивају чешћа. У том веку о њему говоре Св. Атанасије Велики, Св. Амвросије Милански, а у V веку, Лав Велики и Теодорит Кирски.

Свети Атанасије Велики, образлажући императору Констанцију невоље које православни хришћани трпе од стране аријеваца, у својој апологетској речи каже: „Народ који је у недељу после св. Педесетнице постио, отишао је ради молитве на гробље...“

Св. Амвросије каже: „Господ је тако одредио да ми, учествовавши са Њим у страдању током Четрдесетнице, сада ликујемо у Његовом васкрсењу у Педесетници. У Педесетници не постимо зато што је у тим данима Господ живео са нама; не постимо јер је Он сам рекао: могу ли свати постити док је Женик са њима (Лк 5:34)? Због чега је потребно уздржавати тело од хране, када се душа храни присуством Господа? Не може постити онај који се наслађује присуством Господњим! Заједничарење са Христом јесте та потребна храна свакоме хришћанину. Дакле, током Педесетнице ми се

хранимо Господом који се приближио и окренуо нама. После ових дана, пошто се Господ узнео на небо, ми опет постимо“.

„Црквени постови – каже Лав Велики – тако су распоређени током године, да је за сваки период године постављен својеврстан закон уздржавања: у пролеће – пролећни пост у Четрдесетници; у лето -летњи после Педесетнице…“ итд. „Уз то, после периода празника Педесетнице – каже Лав Велики – пост је нарочито потребан да бисмо подвигом поста очистили своје мисли и удостојили се примљених дарова Духа Светог“. Исти Светитељ каже: „Љубљени, иза овог празновања које је Дух Свети осветио својим силаском, обично следује свенародни пост, благодатно установљен ради исцелења душе и тела, и због тога је потребно да га проведемо са дужним страхопоштовањем. Јер ми не сумњамо да је после догађаја у коме се апостоли испунише обећаном силом са висине, а Дух истине се уселио у срца њихова да би им међу осталим тајнама небеског учења, по заповести Утешитељевој, било дато учење и о духовном уздржавању, како би наша срца, очистивши се постом, постала пријемчивија за примање благодатних дарова. Мада је Свемогући Господ свагда помагао ученицима Христовим, а началницима возникнувше Цркве управљаху Бог Отац, Син и Дух Свети, ипак им није било лако да се са предстојећим насиљем гонитеља и зверским претњама нечастивих боре у ослабљеном телу; ово из разлога, јер оно што наслађује спољног нашег човека, то најлакше разрушава унутарњег, и обрнуто: што тело више умртвљујемо, разумна душа се више чисти. Због тога су учитељи примером и праксом оних који просветише сву децу Цркве почетак војевања за Христа испунили св. постом да би, полазећи у војевање против духовног разврата, имали пригодно оружије у посту, којим се умртвљују грешне пожуде, пошто нас наши невидиви противници и бестелесни непријатељи не могу надвладати ако се не препустимо телесним похотама. Иако нам прохтеви шкоде – нарочито у саблазни, ипак ће остати без силе и дејства када у нама не пронађу место са кога ће им бити лако да нас нападну. Али ко од нас, будући обучен у земно тело, ма живео и на најузвишенијем ступњу савршенства, може бити толико уверен у своје моћи да би себе могао сматрати ван опасности које нуди саблажњиво тело?! Наравно да божанска благодат своје светитеље чини победницима, али тиме не укида сами подвиг борбе. И то смо дужни сматрати за милосрђе нашег Промислитеља који, желећи да се ми услед колебљивости природе наше не погордимо извојеваном победом, никада не уклања од нас могућност и потребу подвизавања за нове победе. Из ових разлога је установљен неизмењиви и спасоносни обичај да после светих и радосних дана које празнујемо у част Господа, васкрслог из мртвих и потом вазнесеног на

небеса, и после примања дарова Духа Светог, проводимо поприште поста. Овај обичај треба усрдно чувати и ради тога да би у вама обитавали они дарови који су од Бога обзнањени и сада саопштени Цркви. Пошто смо постали храм Духа Светог, и још више, будући смо напојени божанским водама, ми нисмо дужни покоравати се никаквим искушењима; нисмо дужни служити никојим пороцима, да се благочестиви живот не би ничим нечастивим осквrнио. Уз помоћ и садејством Бога, ми сви можемо то достигнути само ако, чистећи се молитвом и постом, будемо настојали да се ослободимо грешних нечистота и произнесемо обилне плодове љубави“.

„Из Апостолских правила која је Сâм Бог надахнуо, првостојатељи Цркве, вољом Духа Светога, први установише праксу да сваки благочестиви подвиг треба одпочети постом. Они овако поставише из простог разлога што се Божије заповести могу правоваљано испунити само када је војска Христова, светим уздржањем, ограђена од свих грешних саблазни. Дакле, љубљени, ми смо дужни да се вежбамо у томе првенствено у ово време у које нам је заповеђен пост пошто прођоше педесет дана од васкрсења Христовог до силаска Духа Светога, а које празновање смо особито свечано провели. Овај пост је заповеђен из разлога да би нас очувао и предохранио од лакомислености, у коју врло лако можемо пасти због дуготрајног мрса и разрешења којима се наслађивасмо; уколико се њива нашег тела не обрађује непрестано, врло лако могу да произрасту трње и коров и да нам роди такав род који се не сабира у житнице, него се баца у огањ да се сажеже. Стога смо обавезни да са свом потребном пажњом чувамо и негујемо она семена која смо у наша срца примили од небеског Сејача и тако онемогућимо завидљивом непријатељу да некако упропасти оно што нам је Бог даровао, а у рају врлина да не изникне трње порока. Одгурнути такво зло можемо једино милостињом и постом“.

„Уверени смо да је Сâм Бог заповедио сва правила хришћанска и да су сви благочестиви обичаји Цркве потекли из предања Апостола и воље Духа Светога који и сада обитава у срцима верујућих поучавајући их познању и страхопоштовању. Тако ми верујемо да је Дух Свети, који је у изобиљу сишао у педесети дан по Пасхи, између осталог заповедио и то да по завршетку садашњег празновања постимо, како би нас посредством уздржавања научио трезвености, пошто је ситост била узрочник греха“.

„Пост Апостола, установљен је у њихову част – каже Свети Симеон Солунски – зато што смо се захваљујући њима удостојили примања неизрецивих добара, а управо су они примери и извршиоци поста, уздржања и послушности до

смрти. Ово несвесно потврђују и сами Латини јер постом поштују Апостоле у данима посвећених њима; али ми, сагласно уредбама Апостола које је саставио Климент, после силаска Светога Духа мрсимо још једну седмицу, а потом следеће седмице постом поштујемо, предавше нам пост, Апостоле“.

Трајање Апостолског поста је различите дужине, све у зависности од тога колико рано или касно бива Пасха која се, пак, празнује у различите датуме месеца марта и априла. Он свагда почиње по завршетку Триода (Цветног, прим. прев.), тј. последње недеље Педесетнице, а завршава се 28. јуна, уколико празник Св. ап. Петра и Павла није у среду или петак. Најдуже трајање поста јесте шест седмица, а најкраће – седмицу и један дан. Овако различито време трајања поста Црква чува од најдревнијих времена. На овакву различитост указује се и у Апостолским установама, када се каже: „После Педесетнице празнујте једну седмицу, а после ње једну (седмицу) постите“. Теодор Валсамон, патр. антиохијски (ХП в.), каже: „седам и више дана до празника Петра и Павла сви верни, тј. мирјани и монаси, дужни су да посте, а који не посте нека буду одлучени од заједнице православних хришћана“.

Међутим, подвиг поста Св. апостола много је блажи од поста Четрдесетнице: у време Апостолског поста устав Цркве прописује у три дана седмице – понедељеком, средом и петком – уздржавање од рибе, вина и уља, заповедајући у девети час, после вечерња, сухоједеније; у остале дане уздржавање само од рибе. У дане спомена на неког од великих светитеља, или у данима храмовне славе који се десе током поста Св. апостола, као и у суботне и недељне дане током поста, разрешава се и на рибу.

Срећан и благословен почетак Апостолског поста!
mitropolija.com